

Затверджено Вченою Радою ОНУ
імені І.І. Мечникова
від "20" грудня 20 16 р. № 4

Одеський національний університет імені І. І. Мечникова
Кафедра світового господарства і міжнародних економічних відносин

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Проректор з науково-педагогічної роботи
“ _____ 20__ р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Економіка підприємництва

Рівень вищої освіти - перший (бакалаврський)
Спеціальність - 242«Туризм»
Геолого-географічний факультет

2020 – 2021

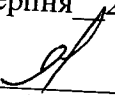
Робоча програма складена на основі навчальної програми з дисципліни
“Економіка підприємництва”.

Розробник: Ніколаєв Ю.О., кандидат економічних наук, доцент, доцент
кафедри світового господарства і міжнародних економічних відносин.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри __ Світового господарства і міжнародних
економічних відносин

Протокол № 1 від “31” серпня 2020 року

Завідувач кафедри

_____
(підпис)

Якубовський С.О.
(прізвище та ініціали)

Схвалено навчально-методичною комісією (НМК) факультету міжнародних відносин,
політології та соціології

Протокол № 1 від “09” вересня 2020 року

Голова НМК

_____
(підпис)

(Хорошилов О.Ю.)
(прізвище та ініціали)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри

_____

Протокол № __ від. “ ” 20__ р.

Завідувач кафедри

_____
(підпис)

(_____)
(прізвище та ініціали)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри

_____

Протокол № __ від. “ ” 20__ р.

Завідувач кафедри

_____
(підпис)

(_____)
(прізвище та ініціали)

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета - поглиблення і розширення теоретичних знань, вмінь та практичних навичок студентів у питаннях методології здійснення досліджень світових туристичних потоків, тенденцій їх формування та організації інституційного регулювання розвитку міжнародного туризму.

Завдання - набуття відповідних компетентностей на основі засвоєння основних теоретичних положень;

- набуття необхідних практичних навичок, що дозволяють ефективно застосовувати спеціальні методи та інструменти - для вирішення задач управління міжнародним туристичним бізнесом;

- визначення та обґрунтування основних функцій менеджменту в міжнародному туризмі;

- формування організаційно-фінансової основи ефективного управління міжнародною туристичною галуззю, в тому числі на внутрішньофірмовому, регіональному, загальнонаціональному рівнях.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних компетентностей:

а) загальних (ЗК): здатність до організації, планування, прогнозування результатів діяльності (ЗК 2); уміння працювати в міжнародному та вітчизняному професійному середовищі (ЗК 3); уміння спілкуватися з експертами інших галузей в питаннях, спільних для вирішення (ЗК 5); уміння розробляти проекти та управляти ними (ЗК 6); здатність до тайм-менеджменту (ЗК 8); здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт (ЗК 10); дослідницькі навички і вміння (ЗК 11).

б) фахових загальних (КФЗ): здатність використовувати теорію і методи інноваційно-інформаційного розвитку на різних рівнях управління (ФК 5); уміння аргументувати та відстоювати свою позицію в процесі професійної діяльності (ФК 19);

в) спеціальних фахових (КФС): здатність використовувати методи наукових досліджень у сфері туризму та рекреації (ФК 2); здатність до організації та управління туристичним процесом на локальному та регіональному рівнях, в туристичній дестинації, на туристичному підприємстві (ФК 6); здатність розробляти та сприяти впровадженню регіональних програм розвитку сталого туризму (ФК 7); здатність управляти ризиками в туризмі (ФК 10); здатність до підприємницької діяльності на національному та міжнародному туристичному ринку (ФК 12); здатність до здійснення науково-дослідної роботи у сфері туризму та рекреації (ФК 15); розуміння наукових основ і принципів діяльності підприємств, що здійснюють лікування, оздоровлення та реабілітацію (ФК 20).

Очікувані результати навчання. Очікувані результати навчання. У результаті вивчення навчальної дисципліни «Економіка підприємства» студент повинен набути такі результати навчання:

- Знання тенденцій розвитку міжнародного туризму; особливостей ринку

міжнародного туризму; особливостей та структури індустрії міжнародного туризму; державного регулювання міжнародної туристичної діяльності; основних елементів та принципів новітніх технологій у міжнародному туризмі; видів формальностей у міжнародному туризмі; статистику міжнародного туризму;

- *Уміння*: впроваджувати сучасні технології в міжнародний туризм, моделі сучасного розвитку туристичних підприємств, міжнародний та вітчизняний досвід формування та впровадження новітніх технологій у діяльність туристичних підприємств; робити вибір напрямів і варіантів розвитку туристичних підприємств у нестабільному ринковому середовищі; впроваджувати сучасні проекти в туризмі, інформаційні технології в процесі обслуговування туристів; формувати стратегії розвитку туристичних підприємств, а також нові форми і види туризму, обґрунтовувати нові потреби туристів, здійснювати організаційно – технологічне забезпечення процесів обслуговування, професійно аргументувати необхідність сучасних методів роботи в готельному і ресторанному сервісі, курортній справі і світовому туризмі.

- *Комунікація*: застосовувати навички продуктивного спілкування зі споживачами туристичних послуг, встановлювати зв'язки з експертами туристичної та інших галузей.

- *Автономність та відповідальність*: управляти своїм навчанням з метою самореалізації в професійній туристичній сфері, виявляти проблемні ситуації, демонструвати виконання професійних завдань у стандартних та невизначених ситуаціях.

3.Зміст навчальної дисципліни

Змістовний модуль 1. Міжнародний туристичний бізнес як об'єкт дослідження.

Тема 1. Нормативно-правове регулювання міжнародного туристичного бізнесу.

Поняття «Міжнародний туристичний бізнес». Методи вивчення туристичного бізнесу. Функції туристичного бізнесу та його класифікація. Основні чинники розвитку міжнародного туристичного бізнесу. Особливості розвитку міжнародного туристичного бізнесу в сучасних умовах. Туристична індустрія. Нормативно-правове регулювання міжнародного туристичного бізнесу.

Тема 2. Сутність та економічні засади міжнародного туристичного бізнесу в контексті сучасної глобалізації.

Глобалізація та її причини. Процеси економічної глобалізації та їх вплив на зміни у міжнародному туристичному бізнесі. Політичний, економічний і географічний підходи до аналізу сучасного стану міжнародного туристичного

1.Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
		<i>денна форма навчання</i>
Загальна кількість: кредитів – 5 годин – 150 залікових модулів – 2 змістових модулів – 2 ІНДЗ* – немає (вид завдання)	Галузь знань 24 – Сфера обслуговування (шифр і назва) Спеціальність 242 - Туризм (код і назва) Спеціалізації: - Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)	обов'язкова
		<i>Рік підготовки:</i>
		4-й
		<i>Семестр</i>
		7-й, 8-й
		<i>Лекції</i>
		18 год.
		<i>Практичні, семінарські</i>
		20 год.
		<i>Лабораторні</i>
		-
		<i>Самостійна робота</i>
		112 год.
		у т.ч. ІНДЗ*: - немає
Форма підсумкового контролю: 7-й семестр - залік 8-й семестр - іспит		

* – за наявності

бізнесу. Чинники розвитку глобалізації туристичного бізнесу та її характерні ознаки.

Тема 3. Соціально-економічна роль і статистика міжнародного туристичного бізнесу.

Сфера економічного впливу міжнародного туристичного бізнесу. Його соціальна значущість — забезпечення зайнятості; гуманітарне значення міжнародного туристичного бізнесу. Статистика міжнародних туристських потоків. Статистика туристських доходів і витрат. Сучасні інструменти статистичного дослідження міжнародного туризму.

Тема 4. Регіональні аспекти розвитку міжнародного туристичного бізнесу.

Регіональна структура міжнародного туристичного бізнесу. Характерні регіональні ознаки розвитку туризму. Форми ринкових структур у туризмі. Конкуренція у міжнародному туризмі. Концентрація послуг у туризмі, форми концентрації. Міжнародні та транснаціональні туристичні компанії як форма глобалізації туризму. Вплив туристичних ТНК на національну економіку країн світу.

Змістовний модуль 2. Практичні аспекти ведення бізнесу на світовому туристичному ринку.

Тема 5. Основні та супутні туристичні послуги.

Поняття туристичних і супутніх послуг. Матеріально-технічна база туристичної індустрії. Послуги гостинності. Екскурсійна діяльність. Ресторанні послуги. Транспортні послуги. Індустрія розваг та інші види супутніх послуг.

Тема 6. Туристські потреби та попит. Пропозиції світового туристичного ринку.

Туристсько-рекреаційні потреби та їх вплив на формування туристичних потоків. Обсяг і структура рекреаційних потреб. Інші види туристських потреб сучасної людини. Залежність обсягів і різноманітності туристських потреб від економічного та інформаційного розвитку суспільства. Сучасні підходи до вивчення туристських потреб населення. Сутність туристичного попиту і пропозицій. Основні риси туристичного попиту і пропозиції. Туристичний попит і пропозиція на ринку туристичних послуг. Формування туристичного попиту. Вплив рекреаційних та інших видів туристських потреб на формування туристичного попиту. Зміст і сутність туристичної пропозиції. Сегментні особливості пропозицій міжнародного туристичного ринку.

Тема 7. Формування потоків міжнародного туризму.

Територіальна організація туризму. Основні закономірності формування міжнародних туристичних потоків. Зв'язок інтенсивності туристичних потоків із розміщенням природних, історико-культурних та інших туристичних

ресурсів. Вплив соціально-економічних чинників розвитку окремих країн на тривалість, напрямки, цілі туристичних подорожей їх громадян.

Тема 8. Туристичний потенціал України, його використання в міжнародному туристичному бізнесі.

Природні ресурси України — основний чинник її міжнародної туристичної привабливості. Кліматичні, географічні, геополітичні та економічні переваги України щодо прийняття іноземних туристів. Стан розвитку туристичної та супутньої інфраструктури як вагомий важіль впливу на інтенсивність в'їзного туристичного потоку. Національна та регіональні програми розвитку туризму в Україні. Проблеми взаємодії туристичного бізнесу з органами влади України.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Усього – годин	в тому числі - годин:			
		л	п/с	лаб	сп
1	2	3	4	5	6
Тема 1. Нормативно-правове регулювання міжнародного туристичного бізнесу.	19	2	2	-	15
Тема 2. Сутність та економічні засади міжнародного туристичного бізнесу в контексті сучасної глобалізації.	18	2	4	-	12
Тема 3. Соціально-економічна роль і статистика міжнародного туристичного бізнесу.	18	2	2	-	14
Тема 4. Регіональні аспекти розвитку міжнародного туристичного бізнесу.	18	2	2	-	14
Разом за змістовим модулем 1	73	8	10	-	55
Тема 5. Основні та супутні туристичні послуги .	18	2	2	-	14
Тема 6. Туристські потреби та попит. Пропозиції світового туристичного ринку .	18	2	2	-	14

Тема 7. Формування потоків міжнародного туризму.	22	4	4	-	14
Тема 8. Туристичний потенціал України, його використання в міжнародному туристичному бізнесі.	19	2	2	-	15
Разом за змістовим модулем 2	77	10	10	-	57
ІНДЗ*	-	-	-	-	-
Усього годин	150	18	20	-	112

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Нормативно-правове регулювання міжнародного туристичного бізнесу.	2
2	Сутність та економічні засади міжнародного туристичного бізнесу в контексті сучасної глобалізації.	4
3	Соціально-економічна роль і статистика міжнародного туристичного бізнесу.	2
4	Регіональні аспекти розвитку міжнародного туристичного бізнесу.	2
5	Основні та супутні туристичні послуги.	2
6	Туристські потреби та попит. Пропозиції світового туристичного ринку.	2
7	Формування потоків міжнародного туризму.	4
8	Туристичний потенціал України, його використання в міжнародному туристичному бізнесі.	2
РАЗОМ		20

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Нормативно-правове регулювання міжнародного туристичного бізнесу.	15
2	Сутність та економічні засади міжнародного туристичного бізнесу в контексті сучасної глобалізації.	12
3	Соціально-економічна роль і статистика міжнародного туристичного бізнесу.	14

4	Регіональні аспекти розвитку міжнародного туристичного бізнесу.	14
5	Основні та супутні туристичні послуги.	14
6	Туристські потреби та попит. Пропозиції світового туристичного ринку.	14
7	Формування потоків міжнародного туризму.	14
8	Туристичний потенціал України, його використання в міжнародному туристичному бізнесі.	15
РАЗОМ		112

До самостійної роботи відноситься:

- [1] – підготовка до лекцій, практичних, семінарських, лабораторних занять;
- [2] – написання рефератів, есе;
- [3] – самостійне вивчення рекомендованої літератури, написання конспектів літературних джерел.

7.Методи навчання

Лекції, розв'язування тестів, вправ, обговорення проблемних питань, виконання самостійних завдань, конспектування, складання графічних схем.

8. Методи контролю

Поточне оцінювання усних відповідей та письмових тестів, завдань, що виносяться на самостійне опрацювання, поточний модульний контроль; підсумковий письмовий тест (екзамен).

9.Питання для підсумкового контролю

1. Політичні та економічні засади реформування туристичної галузі.
2. Роль і місце міжнародного туризму в сучасній світовій економіці.
3. Суспільні функції сучасного туризму.
4. Сучасні підходи до класифікації туризму.
5. Філософські проблеми розвитку туризму.
6. Стан розвитку туристичного бізнесу в Україні.
7. Основні принципи організації туристичного бізнесу в Україні та за кордоном.
- 8.Суспільне значення сучасного міжнародного туризму для поліпшення ситуації на внутрішньому ринку праці (на прикладах ряду країн, що розвиваються).
9. Міжнародна нормативно-правова база регулювання міжнародного туризму.
10. Вітчизняна нормативно-правова база туристичної діяльності.

11. Інтернаціоналізація сучасного міжнародного туризму.
12. Взаємодоповнюючий вплив туристичної й транспортної галузей як важливий чинник інтенсифікації розвитку національної (регіональної) економіки.
13. Специфічність і своєрідність процесів інтернаціоналізації та глобалізації.
14. Вплив глобалізації на розвиток міжнародного туризму.
15. Рушійні сили економічної глобалізації.
16. Вплив розвитку сучасного світового ринку туристичних і супутніх послуг на розвиток конкурентної боротьби між провідними туроператорами світу.
17. Взаємовплив розвитку сучасної туристичної галузі, готельного й ресторанного бізнесу.
18. Регіональні особливості розвитку туризму, транспорту та інших супутніх галузей.
19. Системний підхід як метод вивчення індустрії туризму.
20. Сучасні канали збуту туристичного продукту.
21. Скласти схему основних напрямків діяльності туроператора.
22. Основні функції та структура туристичного ринку.
23. Транснаціональні компанії на ринку туристичних послуг.
24. Визначити алгоритм дії туроператора, який має намір розпочати роботу з надання туристичних послуг іноземним громадянам на території своєї держави.
25. Основні тенденції розвитку міжнародного туризму в ХХІ ст.
26. Соціально-економічне значення міжнародного туризму.
27. Схематично зобразити послідовність дій турагента при організації туристичної поїздки групи клієнтів за кордон.
28. Світова туристична індустрія ХХІ ст.
29. Туристські потреби та їх вплив на формування світових туристичних потоків.
30. Визначити відсоток закордонних туристів від загальної кількості населення перших 20 країн — донорів світового туризму.
31. WTO як основний провідник ідей сучасного міжнародного туризму.
32. Гуманітарне значення міжнародного туризму.
33. Скласти схему формування міжнародних рекреаційних і пізнавальних туристичних потоків.
34. Процеси глобалізації у світовому туризмі та їх вплив на розвиток міжнародного туризму.
35. Україна і світовий туристичний ринок.
36. Визначити співвідношення в'їзних і виїзних туристів для першої десятки країн, що перебувають у переліку країн-донорів і країн-акцепторів світового туристичного потоку.
37. Основні чинники формування туристсько-рекреаційних потреб.
38. Перспективи розвитку міжнародного туризму у першій чверті ХХІ ст. за прогнозами WTO.

39. Визначити відсоток громадян, що їздять у закордонні подорожі, від загальної кількості населення в перших 20 країнах — донорах міжнародного туризму.
40. Вплив міжнародного туризму на економіку країни А (економічно розвиненої) та країни В (що розвивається).
41. Сегментація міжнародного туристичного ринку.
42. Описати та зобразити графічно розвиток міжнародного туризму за період після Другої світової війни за напрямками: відпочинковий, паломницький, конгресний туризм.
43. Форми ринкових структур у сучасному міжнародному туристичному бізнесі.
44. Актуальний стан і перспективи розвитку іноземного туризму в Україні.
45. Описати та побудувати графіки (діаграми) розвитку туризму в 10 провідних туристичних країнах Європи.
46. Сучасні підходи до розвитку туристичного маркетингу.
47. Класифікація ринків міжнародного туризму.
48. Проаналізувати туристичні потоки в Україну та за її межі за останні 10 років за основними десятима напрямками переміщення туристів, використовуючи найповніші статистичні дані.

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточний контроль								Модульний контроль	Сума балів
Змістовий модуль №1				Змістовий модуль №2					
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	20	100
10	10	10	10	10	10	10	10		

T1, T2 ... T8 – теми змістових модулів.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
85-89	B	добре	
75-84	C		
70-74	D	задовільно	
60-69	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

11. Методичне забезпечення

Комплекс навчально-методичного забезпечення, література і джерела, ілюстративні матеріали, тощо.

12. Рекомендована література

Основна

1. Абрамов В. В. Історія туризму: підручник / В. В. Абрамов, М. В. Тонкошкур. – Харків: Видавництво «Форт», 2019. – 286 с.
2. Жарков Г. М. Правове забезпечення міжнародного туризму: Навчально - практичний посібник / Г. М. Жарков. – К.: Кондор, 2019. – 486 с.
3. Любіцева О. О. Методика розробки турів. Навчальний посібник. / О. О. Любіцева. – К.: Альтерпрес, 2019. – 104 с.
4. Любіцева О. О. Ринок туристичних послуг (геопросторові аспекти) / О. О. Любіцева – К.: Альтерпрес, 2018. – 436 с.
5. Організація туризму: підручник / І.М. Писаревський, С.О. Погасій, М.М. Покоłodна та ін.; за ред. І.М. Писаревського. – Х.:ХНАМГ, 2018. – 541 с.
6. Писаревський І. М. Матеріально-технічна база готелів: підручник / І. М. Писаревський, А. А. Рябев. – Х.: ХНАМГ, 2019. – 276 с.
7. Писаревський І. М. Планування та організація туристських маршрутів: Підручник / І. М. Писаревський, М. В. Тонкошкур; Харк. нац. акад. міськ госп- ва. – Х.: ХНАМГ, 2017. – 304 с.
8. Тонкошкур М. В. Туристське країнознавство: Підручник / М. В. Тонкошкур, М. М. Покоłodна, І. Л. Полчанінова. – Х.: ХНАМГ, 2018. – 475 с.

Додаткова

1. Александрова А. Ю. Международный туризм / А. Ю. Александрова – М.: Аспект Пресс, 2013. – 461 с.
2. Вавилова Е. В. Основы международного туризма: Учебное пособие. / Е. В. Вавилова. — М.: Гардарики, 2012. – 160 с.
3. Гуляев В. Г. Туристские перевозки: (документы, правила формуляры, технология). / В. Г. Гуляев. – М.: Финансы и статистика, 2013 – 368 с.
4. Зорин И. В. Энциклопедия туризма: Справочник / И. В. Зорин, В. А. Квартальнов. – М.: Финансы и статистика, 2012. – 368 с.
5. Ильина Е. Н. Туроперейтинг: организация деятельности. Учебник. – Е. Н. Ильина. – М.: Финансы и статистика, 2013. – 480 с.
6. Маринин М. М. Туристские формальности и безопасность в туризме. / М. М. Маринин. – М.: Финансы и статистика, 2012. – 144 с.
7. Новиков В. С. Инновации в туризме. / В. С. Новиков. – М.: ИЦ «Академия», 2013. – 208 с.
8. Осипова О. Я. Транспортное обслуживание. Обслуживание туристов: Учебник / О. Я. Осипова. – М.: Академия, 2012. – 384 с.
9. Основы туристской деятельности: учебник / Е.Н. Ильина, Г.И. Зорина, Е.В. Мошняга и др. – М.: ЮНИТИ, 2013. - 200 с.

13. Електронні інформаційні ресурси

1. Всеукраїнська туристична бібліотека: <https://tourlib.net/>
2. Науково-технічна бібліотека ім. Г.І. Денисенка Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут»: <http://www.library.kpi.ua>
3. Бібліотека українських підручників з туризму. – Режим доступу: <https://pidruchniki.com/turizm/>
4. InTech: Провідний світовий видавець книг відкритого доступу. – Режим доступу: <https://www.intechopen.com/search?term=tourism>
5. Наукова бібліотека ім. Д.І. Чижевського // Офіційний сайт. – Режим доступу: <http://library.kr.ua/>
6. Офіційний сайт наукової бібліотеки Одеського національного університету імені І.І. Мечникова: <http://lib.onu.edu.ua/>

13. Електронні інформаційні ресурси

1. Всеукраїнська туристична бібліотека: <https://tourlib.net/>
2. Науково-технічна бібліотека ім. Г.І. Денисенка Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут»: <http://www.library.kpi.ua>
3. Бібліотека українських підручників з туризму. – Режим доступу: <https://pidruchniki.com/turizm/>
4. InTech: Провідний світовий видавець книг відкритого доступу. – Режим доступу: <https://www.intechopen.com/search?term=tourism>
5. Наукова бібліотека ім.Д.І.Чижевського // Офіційний сайт. – Режим доступу: <http://library.kr.ua/>
6. Офіційний сайт наукової бібліотеки Одеського національного університету імені І.І. Мечникова: <http://lib.onu.edu.ua/>

13. Електронні інформаційні ресурси

1. Всеукраїнська туристична бібліотека: <https://tourlib.net/>
2. Науково-технічна бібліотека ім. Г.І. Денисенка Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут»: <http://www.library.kpi.ua>
3. Бібліотека українських підручників з туризму. – Режим доступу: <https://pidruchniki.com/turizm/>
4. InTech: Провідний світовий видавець книг відкритого доступу. – Режим доступу: <https://www.intechopen.com/search?term=tourism>
5. Наукова бібліотека ім.Д.І.Чижевського // Офіційний сайт. – Режим доступу: <http://library.kr.ua/>
6. Офіційний сайт наукової бібліотеки Одеського національного університету імені І.І. Мечникова: <http://lib.onu.edu.ua/>